

Szulovszky Szilvia

védőnő, szülésznő, IBCLC

A várandósság alatti felkészítés szerepe a pozitív szülés- és szoptatásélmény elősegítésében

**Az újpesti Pozsonyi utcai védőnői szolgálat
szülésfelkészítő gyakorlata**

A szoptatásra felkészítés jelentősége

- ▶ A szoptatni kívánó nőknek **proaktívan felajánlott szakszerű támogatás** növelheti a szoptatás időtartamát.
  - ▶ A szoptatás korai abbahagyásának egyik fő oka a szoptatással kapcsolatos nehézségekben rejlik.
- ▶ Fiona Dykes (2006)
  - ▶ a laktációra vonatkozóan az iparosodott országokban **jelentős tudás-deficit** tapasztalható az egészségügyi szakemberek körében
  - ▶ Szoptatással kapcsolatos korszerű ismeretek
  - ▶ Képzések

A szoptatásra felkészítés jelentősége

- ▶ Egy közelmúltban megjelent magyar tanulmány az **interdiszciplinaritás** szükségességét hangsúlyozza, kiemelve a **különböző szakemberek egyirányba mutató tanácsainak egymást felerősítő hatását**.
  - ▶ Elengedhetetlen a **szülészorvos**, a **szülésznő**, a **gyermekorvos**, a **csecsemőápoló**, a **védőnő** és szükség esetén **más segítő szakemberek** naprakész elméleti és gyakorlati ismerete, megfelelő hozzáállása és bátorító kommunikációja a perinatális időszakban (Ungváry és tsai, 2021).

A szoptatásra felkészítés jelentősége

- ▶ Tatjana Nicin (2019): németországi alacsony szoptatási mutatók
  - ▶ Az, hogy a nők mennyi ideig szoptatnak és hogy szoptatnak-e egyáltalán, tükrözi azt a társadalmat, amelyben élnek.
  - ▶ A várandósok mellett a nőkhöz közel álló személyek felvilágosítása
  - ▶ Amennyiben a várandósság korai szakaszában beszélünk a nőekkel a kötődésről és a csecsemő igényeiről, akkor pozitív lesz a hozzáállásuk a szoptatáshoz.
  - ▶ Bátorítás
  - ▶ A nehézségekben azonnali segítség

A szoptatásra felkészítés jelentősége

- ▶ Karen J. Stocker - Helen McIntyre, 2020 (Szoptatás: a nők felkészítése a negyedik trimeszterre)
  - ▶ a nők gyakran küzdenek a szoptatással, **nem bíznak abban, hogy elegendő tejet tudnak adni csecsemőjüknek**. Ezért sokan abbahagyják a szoptatást mielőtt igazán készen állnának erre.

A szoptatásra felkészítés jelentősége

- ▶ **Amy Brown, 2016:** az Egyesült Királyságban megszült anyák körében végzett nagy mintán alapuló kutatást.
  - ▶ milyen információkra van szükségük az anyáknak a szoptatás népszerűsítésével és oktatásával kapcsolatban, **milyen stratégiák működnek** szerintük, és mely gyakorlatokat tartják kevésbé hatékonynak?
  - ▶ Válaszaikban az anyák kiemelték, hogy fontosnak tartják a várandósság alatti felkészítést a szoptatásra, azonban **kritikával illették a kapott információkat.**
  - ▶ **Bírálták a „mell a legjobb” szlogent,** helyette javasolva, hogy **a mell a csecsemő táplálásának normális módja, melyre, mint biológiai normára kell tekinteni.**

A szoptatásra felkészítés jelentősége

▶ Amy Brown, 2016:

- ▶ Javasolták, hogy a **szoptatás népszerűsítése** ne csak a szoptatás egészségügyi hatásaira összpontosítson
  - ▶ **kapjon nagyobb hangsúlyt minden egyes szoptatás, ne csak a kizárólagos szoptatás.**
- ▶ Kiemelték a **nyílt és bátorító kommunikáció** jelentőségét és annak hangsúlyozását, hogy mennyi mindent tettek a szoptatásért és nem annak, hogy mit nem tettek meg.
- ▶ **korrekt tájékoztatás a szoptatásról**, nem elhallgatva annak kihívásait.
- ▶ a **szoptatás népszerűsítése** a szélesebb közönséghez is jusson el
  - ▶ a környezetükben élők hozzáállása és tudása a szoptatásról befolyásolja a szoptatás sikerét.
- ▶ **A kormánynak meg kell erősítenie a szoptatást védő törvényeket és el kell távolítania a tápszerreklámokat a médiaforrásokból**

Az újpesti Pozsonyi utcai védőnői szolgálat szülésfelkészítő gyakorlata

- ▶ 7 védőnő
- ▶ 5 gyermek orvos, 4 asszisztensnő
- ▶ átlagosan évi 250 új várandós
- ▶ Múlt: 15 éve, 3 alkalmas, 32-34. geszt. hét, előadás
- ▶ Változás: 2018.
  - ▶ Lehetőleg a 32. hétig befejezni
  - ▶ **Érzékenyítés már az első várandósgondozáson**
  - ▶ **Meghívás Babára hangoló alkalomra (20 hét)**

Babára hangoló

- ▶ A magzat fejlődése (képek, videók)
- ▶ A női test változásai
- ▶ Vizsgálatok
- ▶ Életmód
- ▶ Táplálkozás
- ▶ Lélektani változások
- ▶ Hasznos gyakorlati ismeretek
- ▶ Tovább erősítjük az érzékenyítést a szoptatásra
- ▶ Párkapcsolat dinamikája a várandósság alatt
- ▶ Írásos összefoglaló a hallottakról

Az élettani vajúdas és szülés állomásai

- ▶ Szülőnő alapvető igényei
  - ▶ intimitás, biztonság, társas támasz, családcentrikus szülészeti ellátás
- ▶ A vajúdas nagy munkája és erőforrásai
- ▶ Élettani szülés szakaszai
- ▶ Szemléltetjük a méhszáj tágulását, tágulást segítő praktikák
- ▶ Szülés lélektani történései
- ▶ Jól megválasztott társas támasz
- ▶ Szülésznő és az orvos szerepe
- ▶ Gyakorlati kérdések
- ▶ Lazító gyakorlatok, páros vajúdas helyzetek

Élettani szülés és vajúadás

- ▶ Aranyóra történései
- ▶ Ismét lehetőség van a szoptatás iránti elkötelezettség megerősítése
- ▶ Gyermekágy tudnivalói
- ▶ Írásos összefoglaló a hallottakról
- ▶ Kérdések, Beszélgetés

Szoptatás 1.

- ▶ Megbeszéljük, **mit jelent** a szoptatás a babának és az édesanyának
- ▶ áttekintjük a **szoptatás jótékony hatásait**, a **válaszkész szoptatás** jellemzőit
- ▶ Bemutatjuk az anyatej összetételét, a tejtermelés sajátosságait,
- ▶ a **helyes mellre csatlakozás kritériumait** és a **szoptatási pozíciókat**
- ▶ A résztvevők megtanulják biztonsággal **felismerni a korai éhségjeleket**, a **hatékony szopás jeleit** és azt, hogy **megfelelően gyarapszik** a gyermekük

Szoptatás 2.

- ▶ Gyakoroljuk a szoptatási pozíciókat **demonstrációs baba** és **szoptatóspárna** segítségével és minden kismama megtanul kézzel fejni **mell modell** segítségével.
- ▶ Bemutatjuk a **szoptatásbarát eszközök használatát** arra az esetre, amikor a pótlás szakmailag indokolt.
- ▶ Újdonság a szoptatás-felkészítőn, hogy **a jelenlévő édesapák is megtanulják a helyes mellre helyezés kritériumait**, hiszen ezáltal ők a legkönnyebben elérhető segítőkké válhatnak társuk számára
- ▶ Párkapcsolat gondozása a szoptatás alatt

Babagondozás

- ▶ A **korai kötődés kialakulásáról**, a **válaszkész gondoskodásról**.
- ▶ Bemutatjuk az újszülöttkori reflexeket és a **baba ápolásának különböző aspektusait**.
- ▶ A résztvevők demonstrációs babán **gyakorolják** a fürdetést, köldökellátást, pelenkázást, öltöztetést, a baba biztonságos tartását, és a büfiztetést.
- ▶ Szó esik a **vitaminokról** és azok beadásáról, a **levegőztetésről**, az **éjszakai gondoskodásról** és a **védőoltásokról**.
- ▶ Átbeszéljük a **védőnővel** és a **gyermekorvossal** való kapcsolattartást és azt, **hova fordulhatnak, ha segítségre van szükségük?**

Csecsemő-és kisgyermek elsősegélynyújtás

- ▶ **Neonatólógus és védőnő** közösen tartja és bemutatják azokat a vészhelyzeteket és megoldásaikat melyek előfordulhatnak csecsemő és kisgyermekkorban.
- ▶ Külön kiemelésre kerül **a szoptatás fontossága és védőhatása és a csecsemő és kisgyermek biztonságos környezetének kialakítása.**
- ▶ Az előadás végén a résztvevők újraélesztési ambu babán gyakorolják a **csecsemőújraélesztés lépéseit.**

Felkészítő

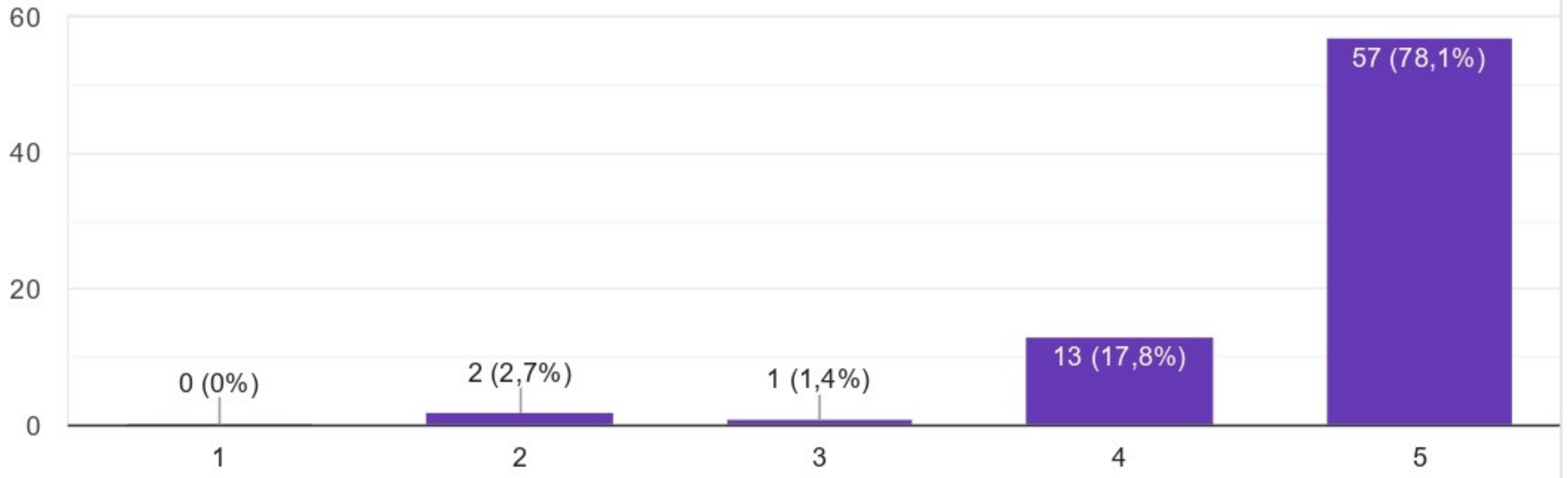
- ▶ A résztvevők között kialakult kapcsolat sokszor a szülés utáni időszakban is megmarad
  - ▶ kölcsönösen támogatják egymást a szoptatás és a babagondozás kihívásaiban
- ▶ Azok a várandósok, akik nem vesznek részt a csoportos felkészítésen
  - ▶ az **egyéni várandósgondozáson** és az **otthonukban történő látogatás** alkalmával kapnak útmutatást a felkészüléshez

Felkészítő

- ▶ **A szülésfelkészítő gördülékeny működéséhez mind a hét védőnő összehangolt munkájára szükség van**
  - ▶ Az alkalmakat felváltva tartjuk, a háttérmunkában mindannyian részt veszünk
- ▶ Legtöbb esetben a sorozat befejeződik a 32/34. héten
- ▶ Kötődés Szoptatástámogató Anyacsoport
- ▶ Laktációs ambulancia

A Likert-skála eredményei

1. Mennyire tartja hasznosnak, hogy részt vett a Pozsonyi utcai rendelő felkészítő alkalmain?

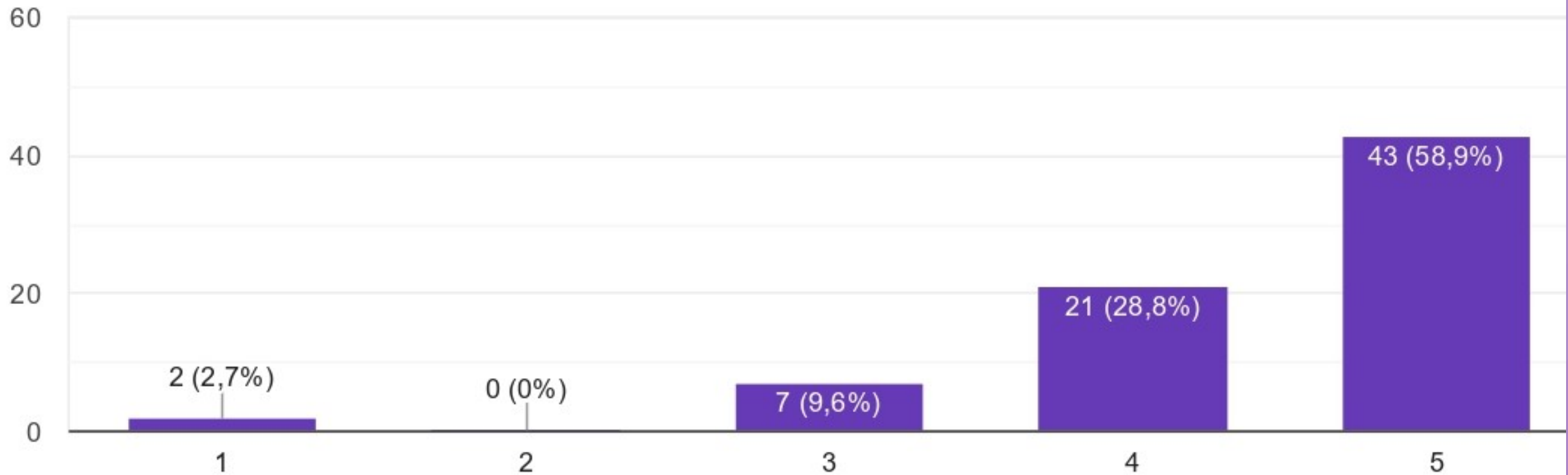
(1 – egyáltalán nem tartom hasznosnak; 2 – kevéssé tartom hasznosnak; 3 – elég hasznosnak tartom; 4 – hasznosnak tartom; 5 – nagyon hasznosnak tartom)

A válaszadók 96%-a nagyon hasznosnak vagy hasznosnak értékelte

A Likert-skála eredményei

2. Mennyire segítette a felkészítő, hogy jobban bízzon önmagában?

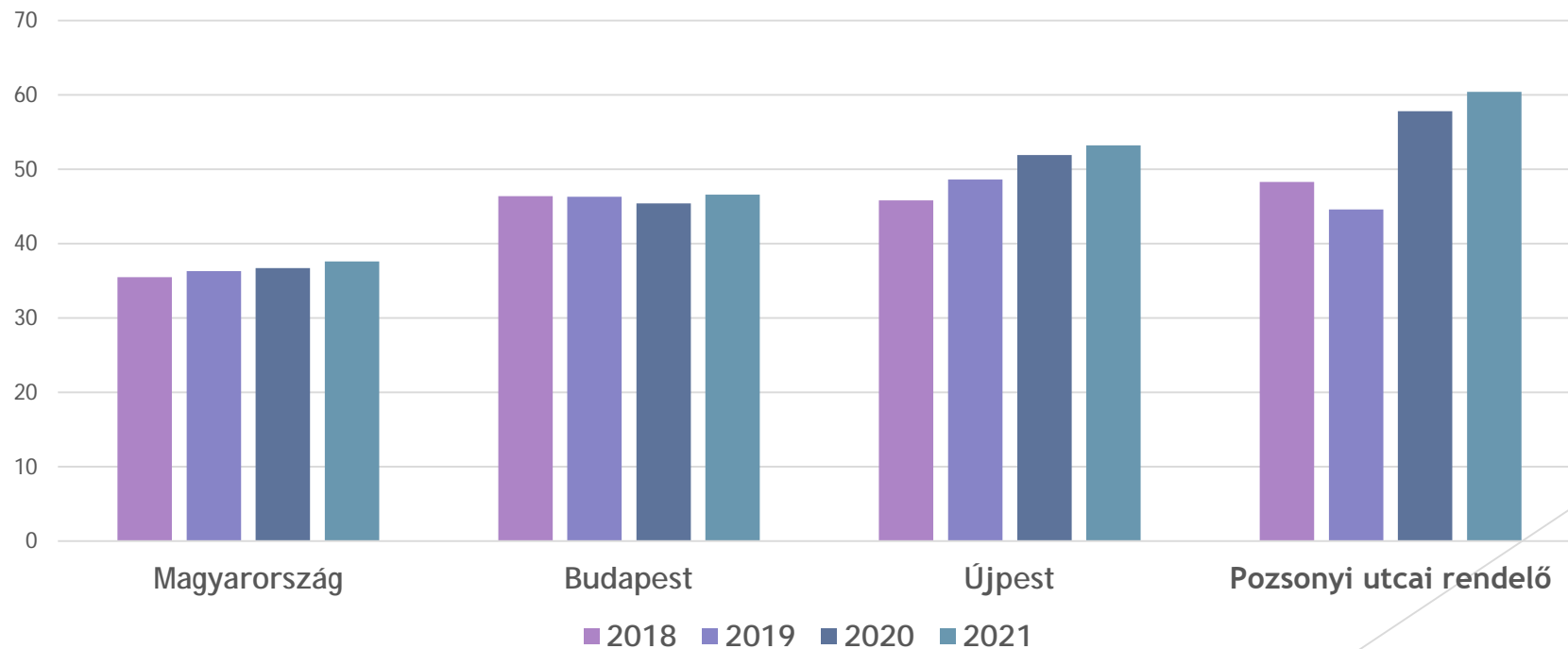
(1 - egyáltalán nem; 2 - kevéssé segített; 3 - eléggé segített; 4 - segített; 5 - nagyon segített)

A válaszadók 88%-a gondolta úgy, hogy a felkészítő nagyon segített vagy segített, hogy jobban bízzon önmagában

Országos és fővárosi szoptatási adatok összevetése 1.

► Születéstől fogva kizárólagosan szoptatott csecsemők aránya 0-6 hónap között (%)

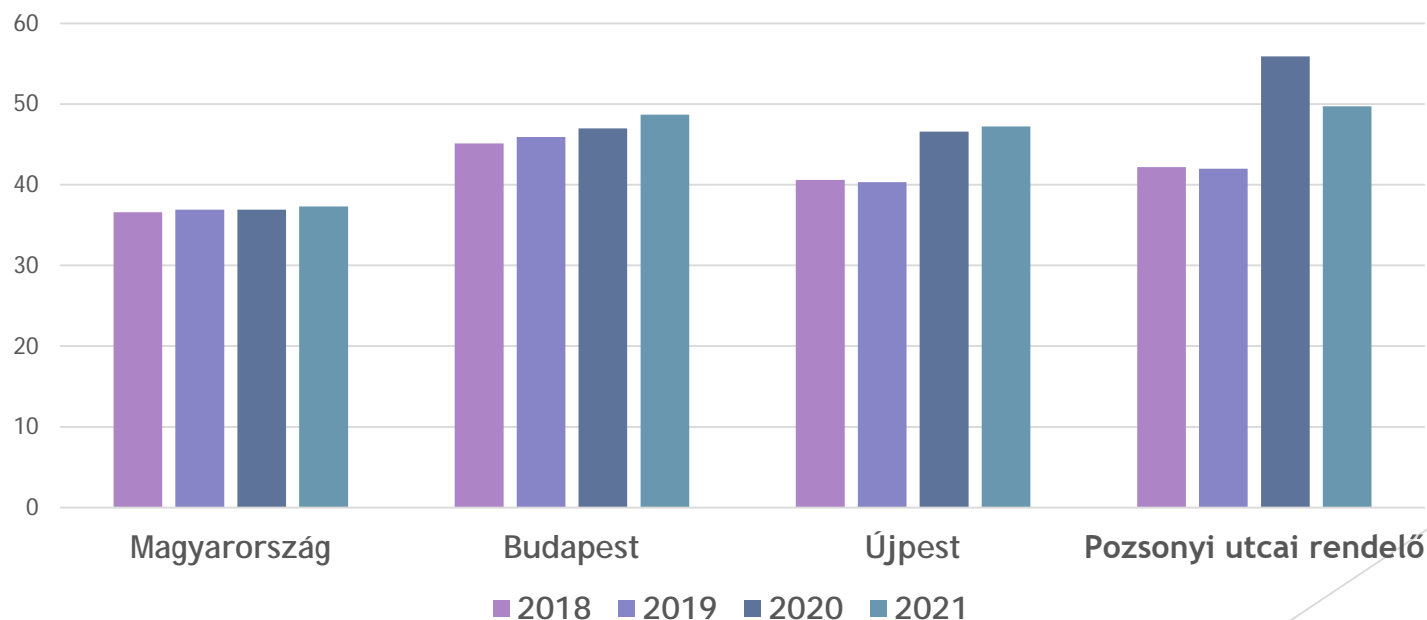
	2018	2019	2020	2021
Magyarország	35,5	36,3	36,7	37,6
Budapest	46,4	46,3	45,4	46,7
Újpest	45,8	48,6	51,9	53,2
Pozsonyi utcai rendelő	48,3	44,6	57,8	60,4

Országos és fővárosi szoptatási adatok összevetése 2.

► 12. hónapos korban még szoptatott/női tejet kapó csecsemők aránya (%)

	2018	2019	2020	2021
Magyarország	36,6	36,9	36,9	37,3
Budapest	45,1	45,9	47,0	48,7
Újpest	40,6	40,3	46,6	47,2
Pozsonyi utcai rendelő	42,2	42,0	55,9	49,7

Néhány jellemző válasz:

- Megnyugtató, hogy minden rendben lesz. Felkészített a valóságra.
- A szülésre való felkészítés rengeteg erőt adott. Elhittem hogy képes vagyok rá.
- Bátrabban fogtam meg és öltöztettem a babámat. Segített kitartani a kórházban a kizárólagos szoptatásban
- Bevésődött, a szopi nem csak az evést szolgálja, véd, megnyugtató.

Néhány jellemző válasz:

- A szoptatási pózokban nyújtotta a legnagyobb segítséget, ugyanis az egyik oldalt nem fogadta el, csak egy bizonyos pózban.
- Elsősegély alkalom volt csak, addig nem engedett el minket az oktató, amíg helyesen nem sikerült a babán a lélegeztetést elvégezni, ez nagyon pozitív tapasztalat volt.
- Mindenből adott egy alapot. A szüléstől például nagyon féltem eddig, de megadta az alap bizalmat.
- Apa is a felkészítőn döbbsent rá, mit veszített volna, ha nem jön be a szülésre.

Néhány jellemző válasz:

- Nagyon jó volt az is, hogy tudtunk gyakorolni (pl. fejtésnél, pelenkázásnál, elsősegélynyújtásnál, stb.).
- A babagondozás képzés segített a babámat határozottan és biztosan tartani a fürdetések során. A szülésfelkészítő pedig adott egy elképzelést arról, hogyan szeretnék szülni, aminek egy részét meg is tudtam valósítani.
- Úgy tudtam szülni menni, hogy nem féltem a vajúdástól, tudtam, hogy "csak" el kell végezni a munkát.

Néhány jellemző válasz:

- A szülésem alatt úgy éreztem, annak ellenére, hogy teljesen ismeretlen a szituáció, mégis vannak támpontjaim, amik segítenek. Illetve a testembe vetett bizalmamat is erősítette, és a férjemnek is utat mutatott abban, hogy hogyan tud jól jelen lenni a számomra. A babagondozás terén is úgy éreztem nem egy teljesen ismeretlen terepen mozgok, ami az önbizalmamnak jót tett. Az elsősegély is abban segített, hogy azt érezzem, tudom mi a teendő, ha bármi történne, ami szintén önbizalmat adott.

Néhány jellemző válasz:

- Nagyon gyakorlatias volt, ez segítette a tanultak elsajátítását.
- Sok olyan kérdésre adott választ, ami a baba születése utáni hétköznapi felmerültek. Rendszeresen nyúltunk vissza az ott hallottakhoz.
- Nagyon sok önbizalmat adott, mindig úgy jöttem el az alkalmakról, hogy ez menni fog majd, nem lesz gond se a szüléssel, se a gondozással, se semmivel, és hál' Isten így is lett. :-) Nagyon jó volt az is, hogy tudtunk gyakorolni (pl. fejésnél, pelenkázásnál, elsősegélynyújtásnál, stb.).

Amiről szívesen hallottak volna még:

- Az elmúlt 2 hét alapján az alvás/altatás, illetve a sírás témakörei hasznosak lettek volna még
- Korai eltérések felismerése
- Szülés utáni mentális egészség
- Mozgásfejlődés
- A baba besárgulása és ezzel összefüggésben kórházban alkalmazott terápia, protokoll.
- 4. Trimeszter
- Hasfájós babák

Tanulságok

- ▶ Nagyon fontosak számunkra a szülésfelkészítéssel kapcsolatos visszajelzések
  - ▶ azért, hogy a továbbiakban a **családok igényeinek megfelelően alakítsuk a programot** és bevonjunk olyan témákat, amelyek eddig nem szerepeltek, vagy csak kevésbé kaptak hangsúlyt.
  - ▶ Apa est - Tabuk nélkül
- ▶ **Az a feltételezés, miszerint a szülés, szoptatás és a babagondozás kihívásai elé nagyobb önbizalommal állnak azok a várandósok, akik részt vettek felkészítő foglalkozásokon, messzemenően igazolást nyert.**

Felhasznált fontosabb irodalom

- ▶ Brown A., Davies, R. (2014). Fathers' experiences of supporting breastfeeding: Challenges for breastfeeding promotion and education, *Maternal & Child Nutrition*, 10(4), pp. 510-526.
- ▶ Brown, A. (2016). What Do Women Really Want? Lessons for breastfeeding promotion and education. *Breastfeeding Medicine*, 11(3), pp. 102-110.
- ▶ Dykes, F. (2006). The education of health practitioners supporting breastfeeding women: time for critical reflection, *Maternal & Child Nutrition*, 2(4), pp. 204-216.
- ▶ Morrison, B. (2019) A szoptatás oktatása. In Wambach K., Riordan J., *Szoptatás és humán laktáció*, (pp. 875-905) Semmelweis Kiadó, Budapest
- ▶ Nicin, T. (2019). Stillvorbereitung der Eltern. *Die Hebamme*, 32(1) pp. 16-24.
- ▶ Stocker, K. J., & McIntyre, H. (2020). Breastfeeding: Preparing women for the fourth trimester. *Health Professional Academy*, September 2020, pp.1-6.
- ▶ Ungváry, R., Bóné, V., Kutas, K., & Juhászné Kun, J. G. (2021). Interdiszciplinaritás a szoptatás támogatásában. *IME: Informatika és Menedzsment az Egészségügyben*, 20(2), pp. 28-35.

Köszönöm a figyelmet!

